

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 8. V Ljubljani, torek dne 24. julija 1917. Leto I.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrletno K 75.—, za mesec K 25.—. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Inserati: Enostopna petletna vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Pismo iz Trsta.

Tekom vojne se je v Trstu marsikaj izpremenilo. Ogromno, šumeče mesto z neštivilnimi obrati, z veliko, moderno razvito trgovino je postajalo mirnejše in mirnejše. Delo počiva malodane v vseh večjih obratih; v prosti Luki, kjer je bilo nekoč središče, in sploh svetovna važnost mesta, ni skoraj življenja. Ogromna skladišča so vsa zaprta in nad njimi štrle v nebo orjaške dvigalnice, kakor da kličejo po delu in gibanju. Na morju, mesto velikih parnikov in ponosnih jadrnic, ki so v mirnem času neprestano prihajale in odhajale, se vidi le tupa tam skromne parnike, ki vzdržujejo za silo promet z bližnjimi istrskimi mesti. Le divna, nikoli dovolj opevana lepota našega morja in našega neba je ostala neizpremenjena. Zlasti zvečer je na molu San Karlo, tam, kjer je nesrečni Kette sanjal svojo nesmrtno pesem o Adriji, življenje tako pisano, da bi človek ne verjel, da je v mestu, ki leži tik za fronto, tako da se v dneh, ko razsajajo boji, sliši in vidi prav različno topovski ogenj. Ali hudo bi se zmotil, kdor bi presojal razmere tržaškega prebivalstva po ljudeh, ki jih vidi ob teh urah po teh krajih. V onih krajih mesta, kjer prebiva revno delavstvo, je slika pač vse drugačna. Tam kraljuje nemoteno najodurnejša revščina, najhujša lakota in neprenehoma delujoča smrtna kosa. Umrljivost ljudstva, zlasti otrok, ni bila še nikdar tako velika kakor sedaj. Toda kdo se zmeni za vse te nesrečne žrtve? In kaj ni vse pretrpelo naše mesto tekom vojne! Toliko ljudi ni bilo baje nikjer vpoklicanih. In poleg tega neprestano aretiranje, interniranje in konfiniranje takozvanih sumljivih oseb. Ob izbruhu vojne se je trebilo med slovanskim prebivalstvom, ob nastopu Italije pa med italijanskim. In tako so polagoma odhajali in zapuščali mesto, kjer so živeli in se borili, vsi, sodrugi in nasprotniki, in z vsemi je

šla naša iskrena želja, da se kmalu povrnejo, da nadaljujejo, četudi pod različnimi političnimi zastavami in z različnimi programi, potrebni javni boj za svobodo in kulturo. To željo izražamo tudi danes! Ob pričetku dela, začrtanega z izdajanjem našega skromnega glasila, pošiljamo vsem sodrugom in znancem naš pozdrav.

O delu tržaških sodrugov in o naših političnih razmerah bi bilo marsikaj povedati. Odkar je izbruhnila vojna in se je z ustavitvijo „Zarje“ pretrgala poslednja skupna vez med sodrugi, so se doigrali tukaj dogodki ogromne važnosti, in če bi hoteli omeniti danes vse, četudi le v splošnih, naglih potezah, bi nas to privedlo predaleč, tudi z ozirom na to, ker bi morali povedati marsikatero bridko besedo na različne strani. Javnega političnega življenja pri nas skoraj ni. Zlasti tekom prvih dveh let vojne je bila politična atmosfera v Trstu nevzdržljiva. Ali motil bi se vsekakor, kdor bi mislil, da je zaradi tega zamrlo v ljudstvu zanimanje za javna vprašanja. Izprememba je bila v tem, da se je tekom vojne politiziralo le v ožjem krogu, v zanesljivi družbi. Tam, kjer je bilo prej burno politično življenje, kjer se je bojeval boj z odkritim vizirjem, križajočin se mnenj in smotrov, je nastopila zgovorna tišina. In kakor mi, tako so pač prenašale tudi druge stranke take razmere le s težkim premagovanjem. Politika se je zato zatekla v zapne kroge, taborišča so se izpremenila v konventikle. Če je bilo to v interesu vladajočih, ne vemo. In vendar, če tudi bi manjkalo opisu te politične dobe v Trstu glavni temelj, namreč sodelovanje politično izobražene mase, bi ne bilo njega poglavje manj raznovrstno in poučno. V prvih mesecih vojne je sicer zavlada povsod in pri vseh obup, ali obupu je sledilo kmalu zanimanje, zanimanje za

izid svetovnega konflikta, in za bližnje, nič manj važne probleme.

Skrbem za stranko in za delavstvo sploh so se pridružile skrbi za mnoga druga, prej komaj dotaknjena vprašanja, skrbi za obstoj naroda, med katerim moramo, če nas veseli ali ne, izvršiti svojo kulturno nalogo, in potem te delo za blagostanje in napredek človeštva.

Zavedamo se, da smo Slovenci, zlasti tržaški, na izpostavljeni točki svetovnega spora in želimo, da bi se vsi zavedali veličine sedanjega trenutka. Zdelo se nam je in zdi se nam še, da nam manjka skupnega vpogleda v marsikaterem oziru. Očitno pa je, da je treba vpricho takih razmer stalnega, agilnega zasledovanja in treznega razumevanja in sploh določenih ciljev, da ne gre zgodovinski trenotek brezobzirno preko nas. Danes govore pač mnogo o samoodločevanju, o samoupravi in demokratizaciji narodov. Le to je, kadar govore o vseh teh stvareh z ozirom na Slovence in na njih razmere in težnje, da se pokaže med nami samimi velika nejasnost. Naš čas pa ne trpi nejasnosti in neodločnosti, naš čas zahteva z vso silo, od poedinega in od naroda, železne volje in natančno določenih smotrov. Tega bi se morali zavedati, da dobimo v nas samih dovolj gonilne sile. S počasnostjo in neokretnostjo ne gre. Dejstvo je pač, da iščejo vsi narodi, večji in manjši, z združeno silo v sebi samih vir moči in temelj bodočnosti in s tem dejstvom moramo pač računati tudi mi.

Pred nami je nebroj vprašanj, ki tirjajo odgovor. Veliko delo bi storili, ako bi se jih lotili sedaj pred javnostjo in ne glede na desno in na levo.

Zašel sem v politična vprašanja, pa vidim da sem pozabil bližnje, nič manj važno. Zakaj poleg poglavja o politiki imamo v Trstu tudi drugo vrlo važno poglavje o zelo perečem problemu sedanjega časa, namreč o aprovizaciji. Ali tudi o tem,

LISTEK.

A. P.

Poslanec Zavrlé.

(Konec.)

„Plemenskega kozla, gospod poslanec! Pa dober mora biti. Pravijo, da so take, živali najboljšje gori na Nemškem. Pišite...“

„Pišem ponj! Še danes, takoj zdajle pišem... Naravnost na Dunaj ali pa v Berlin. Brez skrbi bodite, preskrbim vam tako živali!“

Župan se zadovoljno namuza in ne ve kako in kaj bi. — „Zahvaliti se mu moram!“ — si misli. Ampak beseda ostane neizgovorjena. To trenutno zadrego pa izrabí Zavrlé.

„Pozdravite mi celo občino, v nedeljo po prvi maši! Pa recite občanom, da neprestano čujem nad vsem narodom... Vi dobite pa plemenskega kozla! Zbogom!“

Ko se je možak preril skozi vrata, o mahne Zavrlé na stol. Z rokami si zakrije oči, s petami začne biti po tleh.

„Plemenskega kozla bi rad imel — od mene!“ — vzklikne in se zahrohoče. Njegov glas je mil, skoraj jokajoč. Tedaj ga dregne v oči časopis, ki leži na mizi. Njegov debelo tiskani nadpisi kriče v vseh dirih in molih. Na misel mu pridejo tatinski cigani, bik za vas Sv. Jurja; spomni se razsrjenih dacarjev... Po glavi se mu zapode divje misli. V ušesih odmevajo težki koraki nezadovoljnih volilcev. Sliši njih tihe kletvice in grožnje. Tisočglava množica zamiglja pred njim. Vsi so prišli, da jim dá, kar je njihovega. Nenadno pa se prerije skozi množico razdivjani kozel, nameri se do njega...

Zavrlé je prestrašen. Kakor bi bil na pol pijan, tak občutek ima.

„Ha, ha, ha!“ — se zahrohoče. Toda glas sili na jok.

„Hahaha!“ — To ni bil smeh, ihteči glas ima tako barvo.

Vstane. Korak se opoteče, ko stopi h kredenci. Steklénico z likerjem postavi na mizo; napolni kozarec. Ozre se v zrcalo in nagovori moža, ki bled in prepadén stoji pred njim.

„Na tvoje zdravje!“

„Toči!“

„Pij!“

„Sam!“

Ko izpije motno tekočino, pocmaka. Pijača mu ugaja, zato znova napolni kozarec. Zopet ga izprazni do dna. S tresočo roko natoči kozarec v tretje. Pet kozarcev izprazni zaporedoma. Vročina mu plane v glavo, pred očmi se mu zamegli. Misli se mu zmedejo, zavest ga zapušča.

Okno na vrt je odptto na stežaj. Z vrta zasliši kričanje svojega sinčka, ki se podi po belih stezicah. Pod oknom raste češplja, rahel veter zaziblje njene veje, ki potrkaajo na šipe.

Zavrlé se prestraši. — „Zopet trkajo!“ — se spomni, ves omoten od močne pijače. Strah mu šine v ude. Po prstih stopi do vrat, ključ v njih naglo zavrti in se pijano zasmeje.

„Tako!“ — zašepeta. „Sedaj vstopite, vi cigani, župani, prošnjiki in skopuhi, če moréte. Haha!“

Na čelu se mu zableste potne srage. Roka trepeče in razliva liker po mizi.

kakor o marsičem drugem, izpregovorimo v enem prihodnjih pisem.

Za danes iskren pozdrav v imenu tržaških sodrugov, tebi skromno bojno glasilo, ki dvigaš pogumno svoj glas proti vsaki prevari in krivici. Da bi le tvoje delo značilo, da gremo navzlic vsem težavam in zaprekam tudi mi slovenski delavci resnično, nevzdržema naprej.

Obravnava

pred pritožbeno komisijo III. v Ljubljani.

Rudarji iz Karmela na Dolenjskem so po svojih zastopnikih (rudarski zadrugi) vložili na pritožbeno komisijo pritožbo zaradi prenizkih mezd, slabega stanovanja itd. Zahtevali so minimalno mezdo 7 kron, zvišanje akorda za 60%, popravila stanovanj, prosto stanovanje, obenem dovolitev, da izvolijo dva zaupnika, ki bi imela pravico preiskavati, če je plačano dovolj visoko pogrnjeno delo, da se jim dovoli kontrola v rudniškem skladišču pri razdelitvi živil in vpogled v račune glede cen raznih življenskih potrebščin. Dne 21. julija popoldne se je vršila tozadefna obravnava pod predsedstvom admirala g. Benjamina, ki je vodil predsedstvo jako objektivno napram obema stranima. Obravnava je trajala od 1/24. pop. do 1/28. zvečer. Predsednik sam kakor tudi prisedniki so se trudili, da dosežejo v spornih točkah poravnano. Poravnava se je dossegla samo s pazniki, katerim je dovolilo ravnateljstvo iz Karmela 60% povišanje dosedanjih mezd. Z delavci ni bila mogoča poravnava, temveč je komisija morala razsoditi pravomočno in sicer: Zahteva po minimalni plači se je odklonila in nadomestila s tem, da se mora na pritožbo delavca vsakokrat, ako se delo izpremeni (poslabša) ali se rabi veliko smodnika, od strani ravnateljstva vnovič pregledati delo in pogojeno delo višje honorirati. Zahteva za povišanje akordnih mezd se je uredila tako, da se dovoli 40% povišanje na sedanje mezde, nadalje za vsakega rudarja in delovni dan 1 K, za ženo 50 vin., za vsakega otroka oziroma rodbinskega člana, ki nima samostojnih dohodkov 25 vin. Rudniška stanovanja, ki so bila sedaj v slabem stanju, se morajo popraviti tako, da odgovarjajo higijeničnim predpisom; dosedanja stanarina od 5 do 10 kron se odpravi, stanovanja mora dati ravnateljstvo brezplačno, oni pa, ki stanujejo izven rudniških poslopj in nimajo lastnega stanovanja, dobe mesečno 4 krome za stanovanje. Delavci imajo tudi pravico, izvoliti dva zastopnika iz rudarske zadruge delegatov s pravico, da

nadzorujeta razdelitev živil in se informirata o cenah, in če razdelitev ni pravilna, se smeta pritožiti na pristojno politično oblast.

Izrek komisije je pravomočen za obe strani in ni mogoča nobena pritožba več. Če bi se branil podjetnik izplačevati mezde po izreku komisije, se lahko iztirjajo mezde potom rubežni. V veljavo stopi povišanje v sedanjih plačilni periodi. Kadar dobimo zapisnik obravnave, ga objavimo. V zapisniku so posamezne točke z utemeljevanjem izreka komisije.

Politični pregled.

— **Delazmožni deželni zbori se sklicujejo!** Moravski „Našinec“ poroča, da se sklicuje moravski deželni zbor in sploh vsi delazmožni deželni zbori. Zasedanja naj bi bila kratka.

— **Podpredsednik avstrijskega državnega zbora sodrug Pernestorfer** je bil pozvan v petek na avdijenco k cesarju in je tudi šel v soboto k cesarju.

— **Notranji sovražniki.** Nemci s Češkega postajajo od dne do dne nerazsodnejši in za vsako ceno hočejo izzvati boj z „notranjim sovražnikom“ — to je s slovenskimi narodi v Avstriji. Veliki duhovni — takozvani Volksrat — Nemcev s Češkega so izdali oklic za nemško ljudstvo na Češkem, ki je izraz njihove podlosti, nestrpnosti in samopoveljevanja. Prvi odstavek, najznačilnejši, se glasi: „Leto in dan delujejo avstrijski Nemci za ohranitev in okrepitev države. Ko je izbruhnila vojna, smo stali na prvi klic v vrsti in redu. Notranji sovražniki pa so delali že dolgo izdajalsko in zahrbtno na korist zunanega sovražnika, da zgrade na razvalinah domovine nove, tuje države. Ti notranji in zunanji sovražniki države so tudi sovražniki našega ljudstva. Izdajstvo je sledilo izdajstvu, dezertacije so postale pravilo in za vsako teh sramotnih dejanj je moralo žrtvovati življenje na stotine nemških očetov, bratov in sinov. Nismo dobili zadoščenja za smrt naših izdanih bratov. Izdajalci se bahajo, da jim je bila poravnana krivica s cesarjevo milostjo. Zmagala je politika češke nezvestobe.“ V takem gnusnem tonu gre oklic še dalje. Ali ni nobene oblasti, ki bi imela toliko poguma, da štiti slovenske narode v Avstriji pred takimi izbruhli posurovelih „razširjevalcev edino zveličavne nemške kulture?“

— **V hrvaškem saboru** so imeli na petkovi seji prav neokusne izgrede. Pri debati o podaljšanju finančne pogodbe z Ogrsko so se sprli poslanci čiste pravaške stranke in Starčevičanci. Predsednik ni mogel

napraviti miru, zato je prekinil sejo. Ko se je seja nadaljevala in je govoril posl. Petričić, je zaklical posl. Hervoja pravašem: V Budimpešti ste delovali z denunciacijami. Satluka, pravaš, zakliče Hervoju: Svinjski špekulant! Hervoju: Ti si svinja! Po tem čednem dialogu so s težavo pomirili nasprotnike, a na koncu seje so uprizorili novo zmerjanje. Na neki medklic drja. Franka odvrne Kovačević: Oklufotani naj molči! Dr. Frank: Vi lopov, vi nihče! — Delo za narod!

— **Prevarano ljudstvo.** Krožile so gore, rodila se je miš — tako človek najlažje označi notranje politične dogodke zadnjih dni v Nemčiji. S kakšno silo so zahtevali odstop Bethmann-Hollwega, češ da je on preslaboten človek, da bi izvršil vse, kar je potrebno za zdemokratiziranje Nemčije. Z največjo napetostjo so pričakovali nastopni govor novega kanclerja in pričakovali od njega d e j a n j, ki postavijo nemško ljudstvo v krog tistih, ki vladajo. In kaj je prinesel mož z „močno roko“? Zvrhano mero praznih besed, in vsakomur je bilo jasno, da se je izpremenila le firma, kurz je ostal enak. Najznačilnejši njegov izrek iz nastopnega govora je: „Moči si ne dam izviti iz rok.“ Torej je obsojeno nemško ljudstvo še dalje, da ga ovira v njegovem razvoju, „močna roka“. Kar je povedal dr. Mihaelis o miru, tudi ni prav nič novega, Bethmann-Hollweg je povedal isto — namreč da se Nemčija le brani — že nešetokrat. Po govoru novega kanclerja ni prišlo nemško ljudstvo niti za korak bližje demokratizaciji in miru. Res je, da je sprejel kancler mirovno resolucijo večine državnega zbora, a to je storil le za to, ker se pač mora opirati na večino. Sprejel jo je pa povsem hladno in vsakdo razbere iz vsega njegovega govora, da bi jo bil rajše odklonil nego sprejel. Ogorčenje pa mora zbuditi pri nemškem delavstvu postopanje socialno demokratične večine v državnem zboru. Po takem govoru kanclerja je glasovala večina še za vojne kredite in šla je še dalje in odposlala svoje zastopnike — Scheidemanna, Eberta, Molkenbuhra in Südekuma — k cesarju, ki je sprejemal v petek zvečer zastopnike strank. Če že nismo nastop nemške socialne demokracije ob izbruhu vojne odobraval, smo ga vsaj razumevali vsled sile razmer, a zadnjega nastopa ni mogoče niti razumeti. Nemško ljudstvo je bilo v četrtki prevarano dvakrat, od kanclerja in od večine socialno demokratične stranke.

— **Govor nemškega kanclerja zveni votlo!** Reuterjev urad poroča iz Londona: Carson, novi član vojnega kabineta, je govoril v Belfastu in dejal med drugim:

„Hahaha... Gospod Hvala, vaša očala lete kot ptič!“

Pograbi za likersko steklenico, krčevito jo stiska s prsti, pijano ravna njen vrat na usta. Tekočina teče zdaj v grlo, zdaj se razliva po bradi in obleki. Presenečeno grlo hiti požirati. Soba temni, pod se giblje sunkoma. Naposled izgine vse, težka tema pokrije vsenakoli. Češpljeve veje potrkavajo po šipah.

Zavrlé se onesvesti, prazna steklenica leži poleg njega na tleh. Alkoholni smrad se razleze po sobi.

Tako je nastopil poslanec Zavrlé svojo pot nizdol. V treznem stanju je veliko in glasno govoril, zahrbtno pa se je prekanjeno muzal. Kadar ga je omotil alkohol, se je pogovarjal sam s seboj in se je hrohtal brez vzroka. V pijanosti pa je bil plašljiv in bojazljiv. Število praznih steklenic od močnih vin in likerjev se je naglo množilo. Sčasoma je bila pijanost njegova vsakdanja potreba. Predvsem je ljubil žganje, ki ga je pil na tešče. Končno je zbesnel.

Sedaj je zaprt v senatoriju za alkoholike.

„Na tvoje zdravje!“
Mož v zrcalu pritrjuje prikima, se nasmeje in izpije do dna. Kocine zmedene brade rinejo na vse štiri vetrove, lasje, kakor v snopiče poviti, silijo kviško.

„Haha! Ali sem vas prevaril ljubi moji?“ — vprašuje in se plašno ozira na duri. „Le trkajte, gospod župan iz Zlatega mlina! Bik za vas Sv. Jurija je bolj potreben kakor vaš kozel! Le počasi in previdno delajmo! Cigani morajo vrniti srebrnjake, ceste se morajo popraviti, železnica, gospod minister, se mora sezidati. Vsepovsod naselim orožnike, same lepe fante! Kaj pa dacarji?... Pot!“

Ozre se, preplašen pazno poslušaj. Prihuljeno se hrohota. — Češpljeve veje trkajo na šipe.

„Le trkajte!“ — si misli, škodoželjno se nasmihava, piije in cmaka. „Le trkajte, ne bo se vam odprlo.“

Pametna misel ga razsvetli ta hip.

„Kako si neumen!“ — mu pripoveduje mož iz zrcala. „Iz steklenice pii, pusti kozarec! Čemu pretakaš zlahtno pijačo? Glej — takole začni!“

Mož v zrcalu nastavi vrat steklenice na usta, požira in si obližuje ustnice z jezikom. Nakrat pa se zavrti kakor vrtiljak, omahne in izgine.

Zavrlé ga išče po vseh kotih. Izginil je kakor bi se bil vdrl. Morda je zlezl pod mizo, pod omaro? Nikjer ga ni več najti. Zavrlé se odpočije. Premišljuje, kam bi bil mož izginil, kje bi se utegnul skriti. Končno pa ga najde. Stoji pred njim, bogvé kako in odkod se je vrnil! Toda mož se začne znova izmikati, razposajen pleše kakor ponorel. Zavrlétu se ob pogledu nanj zmeša v glavi. Zakaj vse posnema moža v zrcalu: miza se vrti, omara se priklanja, strop nad njim in pod pod njim se zibljeta, sučeta... Zavrlé se razkači nad lastno onemoglostjo. Priplava do mize, pograbi časopise in popirje; s tem bremenom se prikotali do okna in ga porine skozi okno.

„Haha!“ — se prijazno hrohóče. „Tako storim z vsemi! Pazite se cigani in orožniki, župani in redaktorji, proč od mene!“

Pod rokami začuti v popir zavita očala. Kakor bi vrgel težak kamen, s tako silo jih zaluča skozi okno.

Pravkar sem čital govor novega nemškega državnega kanclerja. Ne razlikuje se mnogo od drugih, ki sem jih bil čital že preje. Zverj votlo. Če potrebujejo Rusi, mir, tedaj ne bomo jutri obravnavali s pruskimi junckerji, temveč z najboljšimi iz nemškega naroda. Kot predpogoj za obravnavo povemo Nemcem: Za dokaz svoje odkritosrčnosti, za dokaz, da nočejo osvojiti tujega ozemlja in da ne nameravajo nasilja proti nikomur, nam naj napravijo ponudbo za pogajanja s pogojem, da umaknejo najprej svoje čete za Reno. Če pokažejo Nemci, da so pripravljeni poravnati krivice in se spokore za zločine napram človeštvu, ki so jih uprizarjali v Belgiji, severni Franciji, Srbiji in drugih deželah, ki so brez potrebe prepojene s krvjo in bedo, tedaj vstopi naš miloljubni narod v pogajanja, da osvobodí svet vojnih grozot. Hrepenimo po miru, da spravimo svoje moze zopet v domovino; ali oni, ki jih ne moremo več spraviti domov, zahtevajo od nas, da postane mir trajen in da njihove žrtve niso bile zastonj.

— **Angleži o kanclerjevem govoru.** „Morning Post“ piše: Če sodimo po govoru novega kanclerja, tedaj ni namen njegovega imenovanja sklepati miru, temveč nadaljevati vojno. „Daily Mail“ piše: Novi kancler je pričel svoje delo z izjavo, da izpelje vojno do konca. Hotel je najbrže zediniti javno mnenje v Nemčiji in dosegel je morda tudi to. Ali dosegel je tudi, da je zedini javno mnenje entente. Kanclerju moramo biti hvaležni za izjavo, da ni mogoče skrajšati vojne s političnimi reformami, temveč le z vojaškim pritiskom na suhem in morju.

— **Na Ruskem postaja mirnejše.** Peterburška brzojavna agentura poroča, da so prišle v mesto čete aktivne armade, da pomagajo garniziji napraviti mir. „Izvestja“, uradno glasilo delavskega in vojaškega sveta, navdušeno pozdravljajo prihod revolucionarnih čet, ki so prepojene z zavestjo dolžnosti napram revoluciji. Ze prejšnji večer so zmagali elementi reda nad polki, ki jih je zapeljala propaganda h izgredom. Polki, ki so se udeležili izgredov proti začasni vladi, so izjavili drug za drugim, da obzalujejo svoj nastop in obljubujejo pokorščino edinole poveljem delavskega in vojaškega sveta. Vsa peterburška garnizija je v rokah generala Polonzeva, ki je nepretrganem stiku z začasno vlado. Leninovi pristaši so morali zapustiti svoje zadnje zaveetišče, palačo plesalke Aktesdinske in Peter Pavlovo trdnjavo. Uradno razglašajo, da je vpostavljen mir, vse časopise zahteva strogo preiskavo. Lenina skupina ni premagana le vojaško, temveč tudi moralčno. Ljudstvo smatra dogodke zadnjih dni za zadnji, izjalovljeni poizkus, da se uniči delo revolucije s protirevolucijo.

— **Nova ruska vlada.** Mesto odstopivega ministrskega predsednika kneza Lwowa je prevzel Kerensky, ki obdrži tudi še mesto vojnega ministra. Zeretelli je prevzel ministrstvo za notranje zadeve in ostane še poštni in brzojavni minister. Nekrasov je justični minister. Ministrstvo za socialna dela prevzame najbrže grofica Paninova, ki bi bila torej prvi ženski minister. — V Plocku so streljali na Kerenskoga, a noben strel ga ni zadel.

— **Samostojna Finska.** 19. t. m. ob 7. zvečer je imel deželni zbor samostojne Finske svojo prvo sejo. Člani dosedanje finske vlade so izjavili, da odlože svoje mandate spričo novih političnih razmer. Na predlog socialno demokratičnega voditelja Ayrolla je pa sklenil deželni zbor, naj obdrže stari člani vlade tako dolgo svoja mesta, dokler ne izvede deželni zbor novo deželno upravo.

— **Stockholmska konferenca** je preložena na september.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Dnevne beleške.

— **Skrinja miru in sprave.** Sobotni „Slovenec“ objavlja štiri resolucije, ki jih je sklenil 17. t. m. shod dekanov in nekaterih drugih duhovnov pod predsedstvom ljubljanskega škofa. 1. resolucija: Duhovniki obzalujejo spor v S. L. S., žele poravnava, ki naj jo vodi škof, spoznavajmo potrebo složnega dela. 2. resolucija: „Slovenec“ bodi neodvisen, katoliški političen list za vse Slovence, ki priznavajo katoliški program slovenskih katoliških shodov. Zoper zmote naj bo odločen, toda ne osebno, razžaljiv ali nedostojen. Konsorcij, ki izdaja „Slovenca“ mora skrbeti glede politične smeri lista, da se ravna uredništvo po dogovoru z vodilnimi političnimi krogi. 3. resolucija: Združna zveza in Centrala zadrug sta enakovredni, duhovniki ne smejo agitirati ne za eno ne za drugo. 4. resolucija: Glede demokracije so za duhovnike veljavna načela, izražena v okrožnicah zadnjih papežev. „Zametava pa načela, ki se opirajo na ateizem in naturalizem; zlasti nauk, da je edino upravičena vladavina republikanska, da oblast ni od Boga, ampak iz ljudstva in v ljudstvu, da je ljudska volja prvi in edini vir prava.“ Duhovni odobravajo težnje, „da se prizna ljudstvu več besede“, da se da narodom samoodločba, v javnem življenju naj se izvede prava krščanska demokracija, „ki resnično spoštuje svobodo in enakost vseh, ne da bi zanikavala pravičnost, avtoriteto in socialno oblast“; duhovni zavračajo „vsako poveličevanje revolucije in prevratne težnje, ki niso v soglasju s krščanskimi načeli o državi“; obsojajo težnje tistih, ki hočejo vzeti cerkvi še tisto svobodo, ki jo ima, namreč z laizacijo šolstva, civilnih zakonov in razporoko, z ločitvijo cerkve in države. To so resolucije. Tragična usoda ljubljanskega škofa je, da se vmešava v stvari, ki ga nič ne brigajo. S kakšno pravico se vmešava on, najvišji dušni pastir v deželi, v politične stvari? On, ki bi moral biti nad strankami, se naravnost vsiljuje za politično delo, za delo, o katerem pripoveduje sobotni „Slovenec“ v drugem članku tole: „Sedanji poglavar katoliške Cerkve s svojim modrim nastopanjem neprestano opominja, da Cerkev ni strankarska, ampak visoko vzvišena nad politične, narodne in strankarske boje.“ Papež opominja, da cerkev ni strankarska, ljubljanski škof pa tišči v stranko kakor kozel na vrt. Seveda je vsakomur jasno, da ima škofov shod edino ta namen, da reši Šusteršiču, kar je še mogoče rešiti. Škofov namen prav gotovo ni sprava, ampak edinole utrditev že tako omajenega Šusteršičevega stališča.

— **Na naslov deželne vlade.** Neka mati, v imenu mnogih drugih, nam piše: Doslej smo dobivale za otroke do enega leta po vseh lekarnah gumijeve sesalce po 60 vinarjev, če smo se izkazale s krstnim listom. Zadnje čase so pošli sesalci in me delavske žene moramo plačevati sesalce pri trgovcih po 5 in 6 kron. Pozivljamo deželno vlado, da preskrbi lekarnam gumijeve sesalce, ker delavska žena nima toliko denarja, da bi plačevala naravnost odušne cene za sesalce.

— **Kopanje v Koleciji.** Več obiskovalcev Kolecije nam piše: Mestni magistrat je prepovedal kopanje na „Pasjem brodu“ in „Vollmondu“. To je popolnoma neumestno, ker je kopanje v Koleciji postalo naravnost mučno. V Koleciji je premalo odtoka vode in niti vsak dan ne odpro zatvornic. Osobje v Koleciji se izgovarja, da nima časa. Voda v Koleciji je vsa maščobna, ker zamenjujejo nekateri kopališče s straniščem in po vrhu vode plava vse polno listja. Obiskovalcev je tudi toliko, ker je zaprta ljudska kopelj, da ni kopanje noben užitek več. Vojaško kopališče je zaprto, „Pasji brod“ prepovedan, v Koleciji neshagna in premalo prostora — kam naj torej hodimo, da za-

dostimo najprimitivnejšim higijeničnim zahtevam?

— **Zagorje.** Rudarji v Zagorju so vložili dne 22. t. m. sledečo vlogo na c. kr. okrajno glavarstvo v zadevi znižanja množine moke. Vlogo objavljamu dobesečno in je podpisana od sedmih odbornikov: Dne 19. julija se je rudarjem v čakalnicah v kisovškem kakor tudi v kotredeškem rovu po poduradniških naznanilo, da se zniža mesečna izmera moke od 9 kg na $7\frac{1}{2}$ kg in za one družinske člane, ki so dobivali sedaj po 6 kg pa na $5\frac{1}{4}$ kg. To obvestilo je rodilo med rudarji precej nezadovoljnosti in če se to v resnici tudi izvede, nastanejo gotovo težkoče pri rudarjih in rudarskih družinah, ker je moka edina hrana, ki so jo dobivali doslej še redno. Naznanilo pa je tudi v protislovju razglašeno c. kr. urada za prehrano na Dunaju z dne 14. junija 1917, ki izrecno v zadnjem odstavku pravi, da so iz one določbe, ki začasno znižuje množino moke izvzeti delavci, zaposleni v rudnikih in drugih industrijah, ki opravljajo težka dela. — Zaradi tega prosijo podpisani delegatje rudarske zadruge kot zaporniki rudarjev v Zagorju, da se naroči tukajšnjemu rudniškemu ravnateljstvu oziroma vodstvu rudniškega konzuma, da se ozira na zgoraj navedeno naredbo.

— **Z Jesenic.** Jeseniška dobrodelna akcija za cenejše meso dobiva klavno živino za jeseniško delavstvo iz okolice Gorji. Klavne živine je tako malo, da uživajo jeseniški delavci to „dobrodelno“ meso komaj po enkrat na 14 dni in še takrat ga dobe po četrt kilograma za osebo. Če bi bilo meso vsaj užitno, bi ne dejali nič. Ali namesto okusnega mesa dobivamo mrhino. Osemkrat se je to že zgodilo. To vendar ne gre, da pravažajo v vročem poletnem času že na kose razsekano meso. Živina naj se pobija na Jesenicah. Za nas je dobro najslabše — ta vtisk ima jeseniško delavstvo od „dobrodelne“ akcije. Na Savo so pripeljali 3 živali, a take kakor jetika. Pobiti so jih morali takoj. In to mrhovino moramo plačevati po enaki ceni kakor lepo zdravo meso. Upamo, da postane sedaj boljše, ker je odložil naš „dušni pastir“ predsedstvo te aprovizacije. **Jeseniški delavci odločno zahtevamo od deželne vlade, da preišče te škandalozne razmere in izroči preskrbo klavne živine človeku, ki se potruži za dobro živino. Če pojde tako dalje, bomo kmalu pričeli drug za drugim umirati, ker od samih obljub, da postane boljše, ne moremo živeti. Vlada naj upošteva tudi to, da ima jeseniško delavstvo nočno delo in potrebuje torej še tečnejšo hrano.**

— **Mariborska „Straža“** piše v zadnji številki: „Vse slovenske stranke, ki se držijo v resnici narodne podlage, so ne samo pritrldile zgodovinski izjavi Jugoslovanskega kluba v avstrijskem državnem zboru dne 30. majnika 1917. marveč so jo sprejele z velikim zadovoljstvom in odkritim veseljem. Pridružili se ji kajpada niso nemškarji, kojim služi „Štajerc“ za evangeli in ki samo izrabljajo slovensko besedo zato, da pobijajo upravičene slovenske težnje. Sprejela je tudi ni jugoslovanska demokracija. Kako spravlja ta stranka svoje narodopolitično stališče v sklad s svojim imenom, je njena stvar. Toliko pa se mora ugotoviti, da njeno nasprotovanje ni ne jugoslovansko ne demokratično, temveč je neka služnost, izvirajoča iz odvisnosti od dunajske nemške socialdemokratične stranke.“ — Politiku, ki je napisal te vrstice, priporočamo, da prečita 1. in 2. številko „Napreja“. Ko „Stražo“ še nikjer ni bilo, je delovala jugoslovanska socialna demokracija že za združitev jugoslovanskih narodov v avtonomno skupino.

— **Onega, ki nam je poslal danes po postreščku dopis brez podpisa, prosimo, da se zglaš v našem uredništvu.**

— Pletršnikov slovar se kupi. Kdor ga ima naprodaj, naj se zglaši v našem uredništvu.

Aprovizacija.

Razdelitev prekajenega mesa na rumene izkaznice D. Mestna aprovizacija ljubljanska bo razdeljevala v torek, dne 24. julija v cerkvi sv. Jožefa na rumene izkaznice označene s črko D prekajeno meso po 6-40 K za kilogram. Na vrsto pridejo od 2 do pol 3 števil 1 do 160, od pol 3 do 3 števil 161 do konca. Poleg rumene izkaznice D je prinesiti s seboj tudi izkaznice za meso. Pripraviti je drobiž.

Razdelitev mesa po znižani ceni na rumene izkaznice C. V sredo, dne 25. julija popoldne bo mestna aprovizacija oddajala iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa na rumene izkaznice, zaznamovane s črko C, goveje meso po 2 kroni kilogram. Določa se naslednji red: od 2. do pol 3. števil 1 do 200, od pol 3. do 3 števil 201 do 400, od 3. do pol 4. števil 401 do 600, od pol 4. do 4. števil 601 do 800, od 4. do pol 5. števil 801 do 1000, od pol 5. do 5. števil 1001 do 1200, od 5. do pol 6. števil 1201 do 1400, od pol 6. do 6. števil 1401 do 1600, od 6. do pol 7. števil 1601 do 1800, od pol 7. do 7. števil 1801 do konca. Poleg rumene izkaznice se more vsaka stranka izkazati tudi s kartami za meso, ki so se razdeljevala pri zadnjih krušnih komisijah. Pripraviti je drobiž.

Iz ljubljanskega trga. Naša čitateljica B. R. nam piše: V soboto sem bila zopet na trgu, težko grem od otrok, ki so še majhni, ali včasih mora človek iti pogledat, kaj počno na trgu... Salate ni bilo, pri krompirju, ki ga je oddajala aprovizacija, je bilo na tisoče ljudi. Nisem se drenalja, ker možnosti, da vjamem kakšen krompirček, ni bilo... Neka kmetica je prodajala kumare — komad od 1 K 40 vin. navzdol. Postala sem pri njej. Vnel se je ravno prepir. Kmetica je zmerjala kupovalke, češ lenobe grde, po ceni bi rade, ali delati noče nobena, le poglejte moje roke — in res je pokazala hudo izdelane roke, da se mi je milo storilo... Žene so ji odgovarjale. Odhitela sem dalje. Cebula, po čem kila —? 2 K 40 vin. — Dalje: Stročji fižol? 1 kg 3 K. En komad rdeče pese 20 vin., prav majhen komadič 14 vin., ena kolerabca 32 vin., en korenček 4 vin., en šopek petršilja 10 vin., ena glavica ohrovtva 60 do 70 vin., ena karfiola — 1 K. Kar hitela sem proč. Aha, hruške, vzkliknem. — „Po čim?“ — 1 kg 3 20 do 4 K, kakršne so, — je odgovorila ošabno branjevka. „In jabolka?“ — Branjevka me pomeri: „Kaj vprašujete, če nič ne kupite.“ Obrnila se je proti sosedi: „Ne vem, čemu hodijo ti ljudje na trg, če nimajo denarja“... Šla sem dalje. Kmetica je prodajala zajčke. „Koliko dam za to zajkljo?“ Bila je srednje velika belgijska zajklja — „K 14“ — in zajčki? Bili so majhni šesttedenski zajčki. „Po tri krone eden — ali niso lepi?“ Kupila nisem nič. Hitela sem dalje. Vidim žene, ki prodajajo repno semenje. „Po čem, žene, po ceni?“ sem vprašala. 1 liter 44 K. Kar po glavi mi je zašumelo in ne vem kako sem prišla domov. — Kupila nisem nič... Ubogi ljudje! — B. R. — Tako nam piše naša čitateljica. Razmere na trgu so čimdalje bolj žalostne. Sočivje in sploh vse ima tedne cene, da delavski človek more le gledati, ne pa kupiti. Ni mi je pomoči od nikjer.

Pomanjkanje sladkorja. Vedno dobivašno dopise iz najrazličnejših krogov, v katerih vsi tožijo, kako malo sladkorja dobe. 1 kg na osebo, da je odločno premalo. V gozdu nabere eden ali drugi maline, jagode ali kaj podobnega. Zakuhati in pripraviti malo sadja na zimo — to bi vsakdo rad. Seve: Kje naj dobi revez sladkor? Bogati

sadjarji, lastniki obsežnih vrtov — ti dobe sladkor, da naredé marmelado in si oslade življenje. Kje pa se upošteva konsumenta? Malokje! Kriv pa je tudi sam, ker se premalo briga za vsa ta vprašanja.

Prodaja moke za stranke. Za stranke se bode prodajala moka od srede, dne 25. julija, do vštete srede, dne 2. avgusta t. l. Na vsako izkaznico se dobi $\frac{1}{2}$ kg pšenične moke za kuho, kilogram po 66 vin., in $\frac{1}{4}$ kg koruznega zdroba, kilogram po 90 vin.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 23. julija. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadsna fronta generalfeldmarsala von Mackensena.

Mestoma močan topovski boj.

Armadsna fronta generalobersta nadvoj. Jožefa.

Med dolino Susite in kotom treh držav je bojno delovanje močno naraslo. Sovražnik je izvršil na več točkah napade. Povsod smo ga zavrnili.

Zavezniške čete so dospele v zmogovitem prodiranju pri Tarnopolu do Sereta ter prekoračile železnico Kozovo-Ostrov na obeh straneh Stripe v široki fronti. Rusi se umikajo tudi ob Narajovki. Učinek zmage sega na južni breg Dnjestra do Karpatov. Povsod zapuščata sovražnik svojo pozicijo.

ITALIJANSKO IN JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Ničesar novega.

Šef generalnega štaba.

* * *

NEMSKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 19. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadsna skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na Flandrskem se je artiljerijska bitka razvnela zopet do polne sile. Trajala je vso noč. Naši, za vodstvo topovskega boja neizogibno potrebni privezni baloni so bili na celi fronti cilj brezuspšnega sovražnega ognja iz daljave. Vzhodno od Ypresa so jih enotno napadli tudi s številnimi flotiljami letal. Naši bojni letalci in obrambni topovi so zlomili te napade v zraku. Privezni baloni so ostali nepoškodovani; 8 sovražnih letal smo zbili. Izvidni sunki angleških bataljonov so se ponesrečili. Silni nočni napadi so se izvršili med Avionom in Méricourtom. Začetne uspehe sovražnika smo izravnali.

Armadsna skupina nemškega prestolonaslednika.

Pri dobrem razgledu je streljanje povsod oživelo. Na severnem pobočju Froidmonta pri Craonu se je posrečilo v mogočnih, z ognjem dobro pripravljenih bojnih položih lastno pozicijo na širini 1 km naprej. Brandenburgske in gardne čete so vrgle Francoze iz nadaljnjih črt jarkov ter vjele nad 230 mož.

Ob gori Cornillet, južno od Nauroya, so bila podvzeta hessensko-nassavskih polkov v sunkih uspešna. Neka naša letalska flotilja je metala včeraj dopoldne z vidno dobrim uspehom bombe na Harwich ob angleški vzhodni obali. Letala so se vrnila polnoštevilno.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadsna fronta generalfeldmarsala princa Leopolda Bavarskega.

Armadsna skupina generalobersta v. Eichhorna.

Ob Dvini, zlasti pri Dvinsku in na obeh straneh Naroškega jezera se je artiljerijsko delovanje zelo ojačilo. Jugo-zapadno od Dvinska se je ponesrečil ruski sunek. Južno od Smorgona tja do Ksijeva s tem krajem vred so Rusi po izgub potnih napadih prejšnjega večera zjutraj iznova napadli. Bobnajoči ogenj se je vršil pred napadom, ki je imel za posledico izmene polne boje v naši prednji poziciji, v katero so bili Rusi na posamnih točkah vdrti. Zvečer je bila pozicija vsled odločnih protisunkov zopet v naših rokah, izvzemši dve točki, kjer so bili Rusi vdrti. Danes zjutraj so obležali novi široki napadi Rusov južno od Smorgona v našem zapornem ognju.

Armadsna skupina generalobersta v. Böhm-Ermollija.

Naž protinapad južno od Sereta se je pretvoril v operacijo. Rusi se umikajo tja do Karpatov. Izborna vodstvo in nevzdržno pritiskanje čet naprej je uredničilo, kar smo upali. Stojimo na višinah tik zapadno od Tarnopola, smo prekoračili železnico Rohatin-Ostrov, vzhodno od naših starih pozicij, ter pričeli prodirati na obeh straneh Dnjestra. Sovražnik se južno od te železnice močno upira.

Fronta generalobersta nadvojvode Jožefa.

Ob grebenu Karpatov do Putne se je rusko bojno delovanje zlasti v južnem delu čutno ojačilo. Več sovražnih sunkov smo zavrnili.

Armadsna skupina generalfeldmarsala Mackensena.

Ob doljenju Seretu naznanja živahen ogenj skorajšnje boje.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Ničesar novega.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Na državni železnici v Ljubljani

za železničarsko kuhinjo se sprejme:

- Eno kuharico**, voditeljica. Po goji. Bivša voditeljica častniške, moštveve ali kake druge večje skupnje kuhinje.
- Eno podkuharico**, večjega obrata vajena, močna in delovna.
- Eno kuhinjsko dekle.**

Prednost imajo, vdove in sirote bivših železničarskih uslužbenecov. Predstaviti se je na državnem kolodvoru v železničarski kuhinji. Plačilo in delovno razmerje po dogovoru.

Najboljše nadomestilo za dragi in nezdravi ruski čaj in kavo nam daje novi iz domačih rastlin napravljeni aromatični, zdravi, okusni in naravni **željiščni jedilni čaj**

kot nadomestilo za škodljivo kavo in ruski čaj. Najboljša pijača za zajutrk z rumom, citrono, mleko ter Sida-medeni praškom ali Sida-limonadnim praškom in tudi brez vsakršnega prídátka. Kdor ne mara postati nervozen, naj pije sam in daje posebno otrokom željiščni jedilni čaj. — 1 zavoje (zadostna za 14 dni) stane 50 vinarjev. Dobi se v prodajalnicah Konsumnega društva za Ljubljano in okolice.